

OHUTUSJUHEND SÕIDUAUTOTEHNIKU ja SÕIDUAUTODIAGNOSTIKU KUTSEEKSAAMI PRAKTILISTE TÖÖDE SOORITAMISEKS

1. SISSEJUHATUS

1.1 Käesoleva ohutusjuhendi tutvustamine (esmajuhendamine) Sõiduautotehnika ja Sõiduautodiagnostiku kutse taotlejale (edaspidi nimetatud eksaminand) toimub enne kutseeksami praktiliste tööde (edaspidi töötamise) algust.

1.2 Täiendjuhendamine korraldatakse alljärgnevatelt juhtudel:

- kui eksami sooritaja rikkus tööohutusnõudeid, mis põhjustas või oleks võinud põhjustada tööõnnetuse;
- kui eksamikomisjoni liige või eksami sooritaja ise peab seda vajalikuks;
- kui eksamikeskuses tööohutuse- ja tervishoiu eest vastutav isik peab seda vajalikuks;

1.3 Eksaminandi eksamile lubamine pärast eksamieelset ohutusjuhendamist registreeritakse kutse taotlejate registreerimislehel (lisa 1), kuhu märgitakse:

- juhendamise kuupäev ja kestus;
- juhendatava ees- ja perekonnanimi;
- juhendaja ees- ja perekonnanimi ja amet;
- eksamikeskuse (kooli) nimetus ja aadress, kus eksamit sooritatakse;
- täiendjuhendamise põhjus, kui täiendjuhendamine osutub vajalikuks;
- eksami kuupäev (eksamile lubamise kuupäev);
- eksaminandi allkiri;
- juhendaja allkiri.

1.4 Eksaminandi kohustused ja õigused

Eksaminand on kohustatud:

- kasutama ettenähtud isikukaitsevahendeid ning hoidma neid töökorras;
- tagama, et tema töö eksamiülesande täitmisel ei ohustaks tema enda ega teiste elu ja tervist ega saastaks keskkonda;
- teatama koheselt eksamikomisjoni liikmele või eksamikeskuses töökeskkonna eest vastutavale isikule õnnetusjuhtumist või selle tekkimise ohust, tööõnnetusest või tööülesande täitmist takistavast tervisehäirest;
- täitma eksamikomisjoni liikme tervishoiu- ja tööohutusalase korralduse;
- kasutama nõuetekohaselt töövahendeid ja ohtlikke kemikaale;
- hoiduma omavoliliselt lahti ühendamast, muutmast või eemaldamast töövahenditele või ehitisele paigaldatud ohutusseadiseid ja kasutama neid nõuetekohaselt.

Eksaminandil on õigus:

- nõuda eksami sooritamiseks tervishoiu ja tööohutuse nõuetele vastavaid töötingimusi ning ühis- ja isikukaitsevahendeid;

- saada teavet töökeskkonna ohuteguritest ja tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavatest abinõudest;
- tõsise, ähvardava või vältimatu õnnetusohu korral peatada töö ning lahkuda oma töökohalt või ohtlikult alalt;
- keelduda tööst või peatada töö, mille täitmine seab ohtu tema või teiste isikute tervise või ei võimalda täita keskkonnaohutuse nõudeid, teatades sellest viivitamata eksamikomisjoni liikmele.

1.5 Sõiduautotehnika ja Sõiduautodiagnostiku töös esinevad ohud

Töötamisel valitsevad ohud, õnnetusjuhtumid ja traumad:

- libisemis- ja kukkumisoht märgadest ja libedatest põrandapindadest tingituna;
- löike-, torke-, vm vigastusoht töövahendite kasutamisel või nende liikuvatelt, pöörlevatelt osadelt;
- varvaste ja sõrmede vigastamisoht, mida võib põhjustada raskete esemete tõstmine ja mahapillamine;
- raskete detailide tõstmine võib tekitada valusid seljas või nihestusi;
- põletusoht kokkupuutest kuumade pindade või kuumaga.

2. OHUTUSNÕUDED

2.1 Üldohutusnõuded

- tööülesannet tohib asuda täitma alles siis, kui on tutvunud käesoleva juhendiga, teada ohutud töövõtted ja seadmete kasutamise juhendid;
- töövahendid, seadmed, kontrollmõõteriistad, tööriistad, käsi-tööriistad, tooted, detailid jms peavad olema paigutatud selliselt, et oleks tagatud ohutus ja käepärasus;
- elektriseadmete eksploatatsioon peab toimuma kooskõlas kehtivate elektriohutuse eeskirjadega;
- tööruum peab olema varustatud esmaabi ja esmaste tulekustutusvahenditega;
- tööülesande sooritamise ajal alkoholi-, narkootilises või toksilises joores või psühhotroopse aine mõju all on keelatud.

2.2 Enne tööd

- korrastada tööriietus, kinni nõõpida käised, kohendada riietus nii, et sellel ei oleks ripnevaid osi ning panna juuksed tihedalt peakatte alla, kanda kinniseid nahast jalanõusid.
- kontrollida käsitööriistade, rakiste ja isikukaitsevahendite olemasolu ja korrasolekut. Seejuures tuleb veenduda, et:
  - a) mutrivõtmed vastavad mutrite ja poldipeade mõõtmetele, on pragudeta ja ära tagumata, võtmelõuad on täiesti rööpsed ja mitte harali ning reguleeritavate võtmete liikuvatel osadel ei ole lõtku; võtmelõugade ja poldipea vahele ei tohi panna vahetükke ega pikendada võtit toru, poldi või mõne muu esemega;
  - b) lukksepa- ja sepavasarate laubad on kergelt kumerad, vildakusteta ja pole ära taotud ning pragudeta, vasarad on kindlalt varre otsas ja kinnitatud kisaliste kiiludega ning kalestumata;
  - c) vasarate ja haamrite varred on siledad, valmistatud kõvast ja sitkest puidust (tuhkpuu, pöök, tamm jne.)
  - d) lööktööriistad (meislid, ristmeislid, tornid, kärnid, augurauad jm.) on pragudeta ja kidadeta ega ole kalestunud. Meislid peavad olema vähemalt 150 mm pikad.

- tähelepanelikult tuleb üle vaadata töökoht ning seada see korda. Tuleb ära koristada kõik tööd segavad kõrvalised esemed.

2.3 Töö ajal

- õli ja vesi auto agregaatidest tuleb välja lasta selleks ettenähtud nõudesse. Juhuslikult maha aetud õli tuleb viivitamatult üle puistata saepuru või kuiva liivaga ning see koguda määratud kohta;
- ei tohi töötada auto all, mis asetseb kaldpinnal;
- osandamiseks (esi- ja tagasildade, vedrude, rataste jne mahavõtmine) või kokkupanekuks tuleb auto paigaldada tõstukile järgides vastava sõiduki tootja juhiseid auto tõstmiseks;
- auto tõstmisel või paigaldamisel tungrauale, tuleb tungraud tingimata toetada kõvale pinnasele;
- tungrauale tõstetud auto all ei tohi töötada;
- töötada tohib ainult korras käsitööriistade ja rakistega. Käsitööriist peab olema puhas ja kuiv;
- kasutatud pühkematerjal tuleb kokku koguda selleks ettenähtud kastidesse, millel on kaaned;
- kui eririietus ja käed on bensiiniga koos, ei tohi minna lahtise tule juurde, suitsetada ega tikku süüdata;
- autorehvide pumpamiseks suruõhuga peab olema vastav piirestus ja seejuures tuleb veenduda, et lukustrõngas on täielikult pöia ringsoones. Rehve ei tohi pumbata väljaspool piirestust;
- auto all töötamisel peavad olema ees kaitseprillid;
- töötades käsielektridrelli, -mutrikeeli või -lihvmasinaga tuleb järgida elektrikäsitööriistadega töötamise ohutusjuhendit;
- kui agregaatide ja detailide mahavõtmiseks on vaja füüsilist pingutust või on neid maha võtta ebamugav, tuleb kasutada ohutut tööd võimaldavaid tõmmitsaid;
- töötamisel vasaraga või haamriga tuleb igati hoiduda end või juuresolijaid vigastamast;
- töötamisel pneumaatilise lihv- või puurmasinaga, samuti mutrikeerajaga, tuleb täpselt järgida suruõhukäsitööriistadega töötamise ohutusnõudeid;
- tolm ja puurmed tuleb töölaualt ära pühkida harjaga. Tolmu ei tohi eemaldada töölaualt suruõhuga ega pühkida puurmeid paljaste kätega;
- ei tohi parandada auto töötavaid osi ega olla töötava mootoriga auto all;
- töötamiseks ventilaatoritiiviku läheduses tuleb ajamirihm maha võtta, vältimaks õnnetusjuhtumeid;
- mitmekesi koos töötamisel tuleb enda tegevus kooskõlastada teistega;
- avatud kapotiga mootorit tohib vajaduse korral käivitada, kui mootori vahetus läheduses ei ole inimesi;
- et vältida õhu saastumist heitgaasiga, ei tohi mootor töötada kinnises ventileerimata ruumis;
- sissetöötamise ajal stendil ei tohi mootorit seada või parandada ega puudutada mootori pöörlevaid osasid;
- töökohal ei tohi hoida kergsüttivaid vedelikke ega õliga läbiimunud pühkematerjali;

2.4 Pärast tööd

- korrastada töökoht, panna käsitööriistad ja rakised ettenähtud kohale;
- kui auto jääb erialusele, tuleb kontrollida, et see on sellel kindlalt paigaldatud.

3. ERGONOOMIA

Tööd, mis on seotud rohke liikumisega ja lihaste venitamisega, tehakse enamasti püstiasendis, näiteks mingit kindlat tüüpi tööpingi juhtimine. Igasuguse seisva töö juures tuleks vältida painutatud selga. Kui inimene kummardub ettepoole või ühele küljele, siis tema jala-, selja- ja ka õlalihased pidevalt pingul.

Töökõrgus on väga tähtis tegur. Kui see on ebaõigesti valitud, siis keha väsib väga kiiresti. Töökõrgus peab olema selline, et tööd saaks teha ilma selga painutamata ja õlgu õiges ja pingutamata asendis hoides.

Tööd tuleks teha käte loomuliku asendi juures, nii lähedal kehale kui võimalik.

4. TEGUTSEMINE ÕNNETUSOHU JA TULEKAHJU KORRAL

Tõsise ja ähvardava õnnetusohu korral tuleb võtta tarvitusele abinõud vastavalt oma teadmistele ja kättesaadavatele tehnilistele vahenditele võimalike tagajärgede vältimiseks.

Tõsise ja vältimatu ohu korral tuleb ohualalt lahkuda kiirelt ja ohutult.

Tulekahju tekkimisel tuleb tagada inimeste ohutus ja kiire evakueerimine või päästmine ohustatud alast.

Tuleohutuse eest vastutava isiku andmed on avaldatud eksamiruumis nähtaval kohal.

Tuleohu tekkimisest peab eksaminand koheselt informeerima lähimat eksamikomisjoni liiget. Tulekahju korral peab selle avastanud isik

- teatama viivitamatult häirekeskusele (telefonil 112), kus tulekahju on puhkenud ja mis põleb ning nimetama oma perekonnanime ja teate andmiseks kasutatava telefoninumbri ning vastama päästetöötaja esitatud küsimustele;
- hoiatama ohtu sattunud inimesi;
- sulgema ukSED ja aknad ning välja lülitama ventilatsiooni, tõkestamaks tule levikut;
- võimaluse piires asuma tuld kustutama.

5. ESMAABI

Esmaabi andja nimi ja kontaktandmed on eksamiruumis esmaabivahendite juures.

Esmaabi vajaduse tekkimisest tuleb koheselt teavitada lähimat eksamikomisjoni liiget.

6. KASUTATUD KIRJANDUS JA KEHTIVAD ÕIGUSAKTID

- Töötervishoiu ja tööohutuse seadus
- Töökohale esitatavad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded
- Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded
- Tuleohutuse seadus
- Töötervishoiu- ja tööohutuselase väljaõppe ja täiendõppe kord
- Raskuste käsitsi teisaldamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded

